

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 1

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Белік Лариса Степанівна

ВПЛИВ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ОСОБИ НА ДОСТОВІРНІСТЬ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....595

Гресь Юлія Олегівна

ТРАНСФОРМАЦІЯ СЛІДІВ У ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО КОРИСЛИВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ТРАДИЦІЙНА СЛІДОВА КАРТИНА ТА НОВІ ВИКЛИКИ ЕРИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ596

Загородній Ігор Вікторович

КОНВЕРГЕНЦІЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ТЯЖКІ ЗЛОЧИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....599

Колодіна Анна Сергіївна

МОЖЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ЦИФРОВИХ ДОКАЗІВ.....602

Чернов Олександр Віталійович

ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ СУДОВОЇ ЕНТОМОЛОГІЇ У КРИМІНАЛІСТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ЧАСУ НАСТАННЯ СМЕРТІ605

Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА ПОСЯГАННЯ ПІД ЧАС ВЧИНЕННЯ ШАХРАЙСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ608

Чумак Сергій Прокопійович, Фалінський Павло Миколайович

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ У ЦИФРОВІЗОВАНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....610

Федорчук Олександр Вікторович

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНОЇ ПОБУДОВИ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....614

Хижняк Євген Сергійович

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ КООРДИНАЦІЇ ДІЙ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ФАКТОМ ВЧИНЕННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ616

Стаурська Олександра Миколаївна

ПОСТЦИФРОВА ТРАСОЛОГІЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ У РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ НАУКИ.....620

Винокуров Юрій Олегович

МІСЦЕ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ У СИСТЕМІ ЗАСОБІВ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....623

Височанська Софія Олегівна, Чурілова Єлизавета Вадимівна

РОЛЬ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У ЗНИЖЕННІ РІВНЯ СМЕРТНОСТІ НА ДОГОСПІТАЛЬНОМУ ЕТАПІ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ.....625

Гриневич Вікторія Юріївна

ПОЛІГРАФ У СИСТЕМІ ТАКТИЧНИХ ЗАСОБІВ ПЕРЕВІРКИ СЛІДЧИХ ВЕРСІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....628

Пишиненко Ірина Юріївна

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ У СИСТЕМІ ПЕРЕВІРКИ ВЕРСІЙ ЩОДО ІНСЦЕНУВАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ631

Волос Владислав Олександрович

РОЛЬ ЦИФРОВОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ634

Федорчук Олександр Вікторович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНОЇ ПОБУДОВИ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Злочини у сфері службової діяльності становлять одну з найбільш латентних і соціально небезпечних форм кримінальної активності на що неодноразово зверталась увага науковцями, оскільки безпосередньо підривають інституційну спроможність держави, деформують механізми публічного управління та сприяють формуванню системної корупції. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження структурної організації злочинних угруповань, які спеціалізуються на вчиненні таких правопорушень.

На відміну від класичних організованих злочинних угруповань загальнокримінальної спрямованості, відповідні структури мають гібридний характер, поєднуючи ознаки формальних інституційних і неформальних кримінальних утворень, що зумовлює необхідність короткого концептуального аналізу особливостей їх структурної побудови. Так, наголосимо, що структурна побудова злочинних угруповань у сфері службової діяльності характеризується високим рівнем адаптивності, латентності та функціональної диференціації. Їх організація ґрунтується не стільки на ієрархічній підпорядкованості, скільки на мережевих принципах взаємодії, що суттєво відрізняє їх від організованих злочинних угруповань загальнокримінальної спрямованості та впливає на організацію відповідних моделей документування та подальшого здійснення досудового розслідування їх злочинної діяльності. У контексті цього, на нашу думку, слушно виокремити концептуальні ознаки таких організованих злочинних угруповань, до яких можна віднести:

по-перше, інституційну інтегрованість – включення до складу угруповання службових осіб, які займають посади в органах державної влади або місцевого самоврядування;

по-друге, функціональна маскування – використання легальних управлінських процедур як прикриття злочинної діяльності;

по-третє, корупційна взаємозалежність – наявність стійких зв'язків між учасниками, заснованих на взаємних вигодах і компрометуючих матеріалах;

по-четверте, дисперсність управління – відсутність чітко вираженого центру управління при збереженні координації дій.

Крім того, аналіз матеріалів кримінальних проваджень дозволяє виокремити типові моделі побудови злочинних угруповань такого типу, зокрема:

- **ієрархічно-інституціоналізована модель.** Така модель характерна для випадків, коли ключові учасники займають керівні посади в державних

органах. Структура має чітку вертикаль: а) керівний центр (високопосадові особи); б) оперативний рівень (посадові особи середньої ланки); в) виконавчий рівень (технічні працівники, посередники). Ключовою особливістю такої моделі є використання службової субординації як інструменту реалізації злочинних рішень;

- **мережева (кластерна) модель.** У сучасних умовах, така модель організації функціонування злочинних угруповань набуває стрімкого розвитку та характеризується такими основними ознаками: а) горизонтальними зв'язками між учасниками; б) автономністю окремих вузлів; в) гнучкістю у зміні складу. У межах цієї моделі кожен учасник виконує вузькоспеціалізовану функцію (юридичне прикриття, фінансові операції, адміністративне сприяння);
- **гібридна модель.** Поєднує елементи ієрархічної та мережевої структур. Формальний центр може існувати, але ключові рішення приймаються колегіально або неформально.

Продовжуючи аналіз, слушно звернути увагу на функціональну диференціацію таких організованих злочинних структур, оскільки це прямо впливає на вибір організаційно-тактичних прийомів документування їх протиправної діяльності. Так, слушно наголосити, що структура злочинних угруповань у сфері службової діяльності передбачає чіткий розподіл ролей:

- організатори (стратегічний рівень) – формують загальну модель злочинної діяльності;
- координатори (управлінський рівень) – забезпечують узгодженість дій;
- виконавці (операційний рівень) – безпосередньо реалізують злочинні дії;
- фінансово-правовий блок – відповідає за маскування та легалізацію незаконних активів;
- контрольно-захисний блок – забезпечує уникнення кримінального переслідування. Особливістю є те, що одна особа може поєднувати кілька функцій залежно від ситуації.

Зважаючи на особливості структурної побудови таких типів злочинних угруповань, для них є характерними й специфічні механізми внутрішньої координації та контролю, які суттєво відрізняються від аналогічних механізмів у межах діяльності організованих злочинних угруповань загальнокримінальної спрямованості для основних ідеологічним підґрунтям такої складової є неформальні правила та норми кримінальної субкультури.

Так, у контексті досліджуваних нами злочинних угруповань відзначимо, що внутрішня взаємодія їх учасників базується на поєднанні формальних і неформальних механізмів: а) використання службових каналів комунікації; б) застосування принципу «обмеженої обізнаності»; в) формування системи взаємного контролю через компрометуючі зв'язки; г) впровадження механізмів розподілу незаконних доходів. Координація часто здійснюється через неформальні зустрічі або посередників, що знижує ризик викриття.

Продовжуючи аналіз слушно звернути увагу у на особливості механізмів забезпечення стійкості таких злочинних угруповань, яка у практичній площині забезпечується за допомогою таких інструментів: а) інституційній укоріненості – залежності від займаних посад; б) ресурсній забезпеченості – доступу до фінансових і адміністративних ресурсів; в) латентності – складності виявлення через формально законний характер дій; відтворюваності – можливості швидкої заміни учасників без втрати функціональності.

Підсумовуючи проведений аналіз, слушно звернути увагу, що структурна побудова злочинних угруповань, що вчиняють злочини у сфері службової діяльності, має комплексний, багаторівневий та адаптивний характер. Її ключовими рисами є гібридність, мережевість, функціональна спеціалізація та інтегрованість у легальні інститути. Такі угруповання не лише використовують існуючі управлінські механізми для досягнення злочинних цілей, але й трансформують їх під власні потреби, що істотно ускладнює процес їх виявлення та документування.

Список використаних джерел:

1. Задорожній А. А. Запобігання злочинам у сфері службової діяльності: автореф. дис... канд. юрид. наук.: 12.00.08. Львів, 2013. 20 с.
2. Плечіна О. В. Поняття злочинів у сфері службової діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2014. № 10-1. Том 2. С. 86-89.

Ключові слова: злочини у сфері службової діяльності, організовані злочинні угруповання у сфері службової діяльності, структурна побудова організованих злочинних угруповань.

Key words: crimes in the sphere of official activity, organized criminal groups in the sphere of official activity, structural structure of organized criminal groups.

Хижняк Євген Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету цивільної та господарської юстиції,
доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ КООРДИНАЦІЇ ДІЙ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ФАКТОМ ВЧИНЕННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ

Серед структурних елементів окремої криміналістичної методики слід виділяти положення, що стосуються «забезпечення координації дій правоохоронних органів у розслідуванні та взаємодії з контролюючими та іншими державними органами, об'єднаннями громадян» [2, с. 243]. Попри той факт, що у криміна-